

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

2. seja Zbora proizvajalcev OLO dne 14. januarja 1958

IZVLEČEK IZ RAZPRAVE IN ZAKLJUČKI

Na koncu svojega poročila (ki je bilo objavljeno v 3. številki »Glasnika« dne 17. t. m.), je Franc Borštnik predlagal Zboru proizvajalcev, da sprejme naslednje predloge:

1. Da občinski zbori proizvajalcev v cilju izpopolnitve in ureditve premijskega sistema odrede revizijo premijskih pravilnikov v vseh gospodarskih organizacijah, kjer koli niso premijske osnove jasne in objektivne. Revizija naj bi se izvršila za nazaj, in sicer tako, da se dokončen obračun premij (po potrditvi zaključnega računa) izvrši po novih osnovah.

Za osnovo pri določitvi revizije naj se vzamejo pripombe Sveta za delo OLO, ki jih je poslal vsem občinam julija lanskega leta. Za bodoče pa naj si občinski zbor proizvajalcev zagotovi stalen in sistematičen pregled na osnovi katerega naj tudi nudi stalno pomoč gospodarskim organizacijah pri teh vprašanjih.

2. Občinski zbor proizvajalcev naj za svoje področje skrbi, da bodo gospodarske organizacije vodile plačilno politiko in politiko delitve plač nad tarifnimi pravilniki skladno z dvigom produktivnosti dela. Za to naj se preprečijo vsa previsoka izplačevanja plač iz dobička nad tarifnimi postavkami. Posebno v tistih kolektivih, kjer se je večji dohodek ustvaril z večjo maržo, je tako postopati. Zato naj se posebno prouči stanje v vseh tistih podjetjih, ki so izplačala več kot tri plače. Nepotrošena sredstva na skladu za plače pa naj se uporabijo za družbeni standard zaposlenih.

Po poročilu se je razvila obširna razprava in so posamezni ljudski odborniki izjavljali:

Anton Voljč je postavil vprašanje, ali se lahko smatra kot premija takšna premija, ki presega eno dobro plačo. Bil je mišljenja, da so premije v takšnih višinah nepravilne in previsoke.

Lojze Fortuna je opozoril na to, da so premije odigrale pozitivno vlogo v večini naših gospodarskih organizacijah. Na napačno pot so krenile le nekatere gospodarske organizacije, ker so bile objektivne sile prešibke in niso znali pravilno oceniti delo ljudi, ki so prejeli premijo, in tudi ne uspeh, ki ga je gospodarska organizacija dosegla. Napačno je bilo, da so gospodarske organizacije določale vnaprej sredstva za premijske sklade, ne pa, da bi določale najprej, katera mesta bodo premirana. Zato je v posameznih podjetjih prišlo do tega, da so premije dosegle takšno višino, ki ni niti v skladu z ekonomiko niti se ne more moralno opravičiti. Premirati je treba taka delovna mesta, ki se dajo ekonomsko meriti. Ne smejo biti premirana samo vodilna mesta, temveč vsa tista delovna mesta, ki vplivajo

na izboljšanje proizvodnje in za katera se lahko dokaže določen uspeh. Premije ne smejo biti neke vrste dopolnilne plače, ki povzročajo vročo kri. Posebno se pokaže ta problem v tistih podjetjih, ki so enostavno prepisovala premijske pravilnike, ne da bi jih prilagodila specifičnim pogojem in ne da bi bil najprej ugotovljen značaj dela, ki se premira.

Naslednja napaka je bila ta, da nekatera podjetja, čeprav so sama prišla na to, da premijski pravilniki niso pravilni, niso spremenila osnove. Gospodarske organizacije so imele možnost izprimiti premijske pravilnike in na ta način uveljaviti takšen sistem premiranja, ki smo ga imeli v vidu pri uvajanju teh pravilnikov v gospodarskih organizacijah. Napačno je bilo, da so ponekod organi delavskega upravljanja prepuščali to stvar preveč samo nekaterim ljudem v podjetjih. Na podlagi napačnih premiranj je prišlo do tega, da so ponekod dobili premijo vsi, čeprav niso bili za to upravičeni in v takih podjetjih seveda ni prišlo do negotovanja, tam pa, kjer niso vsi dobili premije in so jo dobili tudi taki, ki niso bili upravičeni do nje, pa je povzročilo to dokaj burno diskusijo.

Postavlja se tudi vprašanje, v koliko bi bil umesten predlog, da premije ne bi bile več obvezen element v sistemu nagrajevanja. V preteklem letu so morale vse gospodarske organizacije imeti premijske pravilnike. Morda bi bilo pravilno, da se postavijo premijski pravilniki neobvezno za vse gospodarske organizacije. Organi uprave, kakor tudi ostali organi v kolektivih bi morali sistematičneje in odločneje posegati v sistem nagrajevanja. To še posebno zato, če upoštevamo, da bodo samostojno sprejemali tudi ostale pravilnike, ki bodo vplivali na nagrajevanje slehernega človeka v podjetju.

Pravilno bi bilo tudi, da bi zbori proizvajalcev občinskih ljudskih odborov dali na dnevni red problem nagrajevanja v gospodarskih organizacijah in da bi spremljali delo gospodarskih organizacij, ki imajo možnost ustvariti večji dohodek.

Janez Kermavner je prav tako ugotovil, da so premije nesporno odigrale važno vlogo, ker so odkrivala mrtve brigade, mrtve čas, slabe normative itd. Deistvo pa je, da bi se moral premijski sistem izpopolnjevati. Premiranje je treba uvesti samo za tiste člane delovnega kolektiva, ki so s svojo pridnostjo doprinesli k zvišanju proizvodnje in za izboljšanje poslovanja svoje organizacije. Zato so potrebne pozitivne in negativne premije. Če nekdo ni opravil svoje dolžnosti, naj dobi zato tudi temu primerno manjše plačilo.

Po mnenju tovariša Kermavnerja administrativni kader v podjetju ne

bi smel biti premiran. Ni pravilno, da se premirajo knjigovodje za ažurnost in za redno izplačevanje plač ali za redno dajanje poročil. Cesto se seveda sliši pripomba, da ne bi v podjetju dobili plač, če to ne bi bilo tako urejeno. Knjigovodja pa ni imel vpliva na proizvodnjo, če je par dni prej napisal podatke. Zato je treba gledati, da so premije v podjetjih pravilno razdeljene in da pripadajo le tistim, ki imajo neposreden vpliv na proizvodnjo.

Kamil Marinc se je v razpravi zavzel za to, da premije ne bi presegle polovice plač posameznika. Opozoril je na to, da se danes dogaja, da se racionalizacija in premija meče v en koš. Po njegovem mnenju lahko doseže posameznik višino 200.000 dinarjev za racionalizacijo, nikakor pa ne bi smela biti v tej višini premija. Treba je ločiti racionalizacijo in premijo. To vprašanje je postavil še posebno zaradi tega, ker so nekateri ljudje v podjetju dobili po 200.000 dinarjev mesečno. Postavil pa je, da ni mogel posameznik v podjetju ustvariti tako velikega efekta, da bi bil upravičen do tako visoke premije.

Iz podatkov v časopisju izhaja, da so nekatera podjetja dosegla tudi po 27 plač. To so podjetja predvsem v trgovini in zunanji trgovini. To lahko pomeni, da so ta podjetja lahko dosegla takšne premije le zaradi ugodnejšega tržišča.

Tovariš Marinc pa se ni strinjal s pregledom v referatu tov. Borštnika, da je treba revidirati premijske pravilnike za nazaj. Kot razlog je navedel to, da ne bi bili prizadeti samo tisti, ki so dobili skoraj milijonske premije, ampak tudi drugi. Obsodil pa je visoke premije, ki jih je smatral kot nemoralne.

Končno je tovariš Marinc povedal svoje stališče do premiranja administrativnega kadra. Po njegovih izkušnjah obstajajo v gospodarskih organizacijah takšna administrativna delovna mesta, katera se izplača premirati. Na primer poenterji, s katerimi so bile velike težave, ker se niso držali rokov obračuna. Ko pa so dobili stimulacijo, so vpeljali drug način dela ter so delali tudi v popoldanskih urah, pa tudi ob nedeljah, če je prišel rok za obračun naslednji dan. Zato bi bilo nepravilno, da se take ljudi povsem izključijo iz premiranja. Treba pa je seveda zavzeti pravilno osnovo.

Mirko Jeriha je ugotovil, da se je v začetku, ko so bili tarifni pravilniki vpeljani, o njih ogromno razpravljalo in da so delale na njih posebne komisije, ki so izvršile ogromno delo. Po drugi strani pa lahko danes ugotovimo, da smo premijske pravilnike spustili iz rok in da se za to pojavljajo razne nepravilnosti in razne skrajnosti. Ugoto-

vil je, da je pravilno, če dobi nekdo par tisoč dinarjev premije, če je pokazal za to poseben trud. Zato so tudi premije koristne, toda treba jih je pravilno urediti.

Stane Bregant je govoril o naši gospodarski zakonodaji oziroma o gospodarskih predpisih in je bil mnenja, da ti niso trdni in povsem urejeni in da zato marsikdaj povzročajo nesigurnost v gospodarskih organizacijah. Zato je treba gledati, da se ti predpisi uredijo tudi glede premij.

Ko so se sprejemali premijski pravilniki, je bilo določeno, da mora vsaka gospodarska organizacija imeti takšen pravilnik. Ko pa so se določile norme teh pravilnikov, pa je bilo storjenih veliko nepravilnosti, katerih stvari niso bile zadostno prediskutirane v podjetjih. Le nekatera podjetja imajo dobro urejene pravilnike, druga podjetja pa, ki so jih enostavno prepisovala, ne. V tistih podjetjih, kjer so organi upravljanja svoje pravilnike popravljali in izdelali tudi po dva do tri pravilnike, je v redu. Kjer pa jih niso popravili, so stihajsko prišli do tega, da so izplačevali takšne premije, ki niso upravičene.

Drugi vzrok za te napake pa je tudi nesigurnost v podjetjih. Če se spomnimo tri leta nazaj, vidimo, kakšni so bili instrumenti in kako so bili določeni fond za prosto razpolaganje in investicijski fond. Kdor je pošteno mislil, je ustvaril večje fonde in čakal, da se po zaključku računa ta sredstva tudi lahko uporabijo in že tudi napravil načrt uporabe teh fondov. Z blokacijami teh fondov pa se je ustvarila nesigurnost. Ko je bilo rečeno, da gre toliko in toliko sredstev iz fonda za samostojno razpolaganje podjetju, so se ta sredstva raje izplačala, da ne bi bila zopet blokirana.

Na koncu razprave je tovariš Bregant omenil članke o tej zadevi v »Ljudski pravicah«. Po njegovem mnenju bi morali odgovorni organi potrkati na vrata organizacij že prej in reči, kaj je prav in kaj ni. Nepravilnosti so se dogajale tudi v drugih okrajih, v katerih pa se o teh nepravilnostih ni pisalo v časopisu.

Jože Vonta ni odobral izvajanja tovariša Breganta glede razpravljanja o teh zadevah v dnevnem časopisju. Po njegovem mišljenju je prav, da se o teh stvareh široko razpravlja. Tudi zbor proizvajalcev naj da svoje mišljenje k tem problemom. Ni nobenega razloga, da bi stvari skrivali.

Po tem pa je tovariš Vonta postavil vprašanje premiranja v podjetjih, kjer so že dosegli svoje kapacitete in izkoristili vse do skrajnosti. Povedal je, da dela v gospodarski organizaciji, ki je predvojni plan prekoračila za 10%, število zaposlenih ljudi pa zmanjšala za 50%. Postavil je vprašanje, ali je v takem podjetju možno še kaj premirati.

Naslednje vprašanje je vprašanje ločitve premiranja od racionalizacije. Sedaj, ko so sprejeti premijski pravilniki, se racionalizacija enostavno ne priznava, temveč se kar vse premira.

Končno se je tudi tovariš Vonta dotaknil vprašanja premiranja administrativnih uslužbencev. Postavil se je na stališče, da je vprašanje, če je podano mejilo, da se administrativni kader vnese v premijski sistem. Že iz razprave izhaja, da se je premiranje administrativnega kadra izvršilo več ali manj zaradi discipline, pravočasnih analiz, obračunov itd. Gotovo, da je bilo tudi s tem nekaj storjenega, toda proizvodni stroški prav gotovo niso bili znižani.

Marija Mesarič se je postavila na stališče, da bi bilo potrebno tudi administrativni kader premirati. Kot primer za njeno stališče je navedla podjetje »Zidar« v Kočevju, o katerem je bilo govora na zadnji skupni seji okrajnega ljudskega odbora. Tam je bilo slišati, da je to podjetje ravno zaradi tega tako zapeljalo, ker administrativni kader ni imel zadostne stimulacije in so se izvršile določene nepravilnosti, zaradi preobilice dela itd.

Nato je tovarišica Mesaričeva še govorila o sestavljanju družbenih planov in organizaciji finančnega poslovanja glede na prejšnja leta. V letu 1956 ni bilo v gradbeništvu nobenega pribitka. Ker pa se instrumenti iz leta v leto spreminjajo, so nastale večje razlike. Tudi sredstva, ki so bila v podjetjih ustvarjena, so se konec leta blokiral. To pa je vse vplivalo na podjetja.

Danica Ster je razpravljala o tistem delu poročila, ki navaja, da bi naj zbor proizvajalcev priporočil občinskim zborom proizvajalcev, da naj pokrenejo ukrepe glede preveč izplačanih plač. Socializem se gradi na zaupanju do ljudi in je takih, ki so to zaupanje zlorabili, malo. Nepravilno bi bilo, da bi z administrativnimi ukrepi posegali v delo delavskih svetov in s tem tudi kaznovali ljudi, ki so pravilno delali. Celo leto je bilo govora, da imajo delavski sveti večje pravice in samoodločanje in bi vsako retroaktivno poseganje povzročilo negodovanje. Možno pa je, da govorimo o konsekvencah za tiste organizacije, ki so nepravilno gospodarile, in da damo priporočilo zborom proizvajalcev, da opozore gospodarske organizacije, ki bodo še delile, da dele skladno s predpisi v Uradnem listu št. 55 in da vzamejo za osnovo ustvarjeno produktivnost in dele dobiček na nivoju ostalih gospodarskih organizacij enake dejavnosti.

Franc Svab je govoril o posledicah sproščenega sistema v trgovini. Prav zaradi tega smo bili takrat, ko smo sprejeli družbeni plan, previdni in smo priporočili, naj se več kot tri plače ne razdeljujejo. Računali smo, da bo nekaj gospodarskih organizacij, ki se teh priporočil ne bodo držala, vendar pa je to majhno število organizacij.

Nato je tovariš Svab govoril o sredstvih, ki so bila naložena v sklade v upanju, da jih bodo podjetja kasneje lahko koristila. Toda po poznejših predpisih so ta sredstva prešla na obratna sredstva. Vsako podjetje pa mora nekaj investirati, če hoče izpopolnjevati svoje poslovanje, zato ni prav, da se taka sredstva prenašajo na obratna sredstva.

Milka Jovan je bila mnenja, da je čisto razumljivo, da se je sprlo visokih premij sprožila kritika, ki je bila upravičena. K temu je postavila vprašanje, kdaj bodo strošniki čutili uspeh podjetij, kjer je bil porast proizvodnje vzrok za izplačilo premij in kdaj se bodo cene kot posledica tega znižale in stabilizirale.

Nihče ne nasprotuje premijam, če so izplačane kot posledica več vloženega dela in uspeha, toda ljudje želijo vedeti, kdaj bodo strošniki plačali manj za tisto, kar plačujejo sedaj več, za kar drugi dobivajo premije. Po njenem mnenju pa je večina premij neosnovanih.

Inž. Ivo Klementič je ugotovil, da ja razprava pokazala, da pravilno gledamo na problem premiranja v naši proizvodnji. Kritika je jasna, slišati pa je bilo tudi glasove, zakaj se je začelo ravno v Ljubljani s kritiko visokih premij, čeprav so v drugih okrajih večje. Prav je, da smo pričeli s to razpravo. Zbori proizvajalcev okraja in zbori proizvajalcev v občinah so dolžni odgovoriti volivcem. Poročilo, ki ga je dal tovariš Borštnik, je bilo objektivno in je postavilo kritiko na pravilno mesto, ker je ugotovilo, da je premiranje zdravo tam, kjer so bili pravilniki sestavljeni, kritizirati pa je treba primere, kjer so se vršili odstopi, kakor smo ugotovili v razpravi. Ta kritika je na mestu in potrebni so tudi administrativni ukrepi v tistih primerih, kjer so bile prekoračene meje. Pravilno je, da nagrajujemo proizvodnost, ne smejo pa te nagrade biti večje, kot je dosežen uspeh po merilu, ki ga uporabljamo pri plačevanju. Razprava je pokazala na gotove meje. Načelno je treba pogledati, kaj je pravzaprav premija tistih ljudi v podjetju, ki jih ne moremo normirati. Bistvo tega premiranja je v tem, da človeku, ki je v gospodarski organizaciji na odgovornem mestu, in ki lahko s svojim znanjem in sposobnostjo pomaga v podjetju, damo neko stimulacijo in nekako znanjšujemo uravnolovko. Če tako postavimo vprašanje premiranja, potem te premije ne morejo biti tako visoke, kot je njihova osnovna plača. Z racionalizacijo lahko dobi poedinec tudi milijon dinarjev in še več, če je poleg svojega rednega dela iznašel nekaj, kar do tedaj še nihče ni odkril ali iznašel način izdelave gotovih proizvodov, ki znižuje njihovo ceno. Premija pa je nagrada za delo poedince, ki ima vpliv na tehnološki proces, ki ga opravlja preko povprečja njegovega delovnega mesta. Premijske osnove naj se vrednotijo tako, da ob 100%-ni izpolnitvi zahtev ustvarjajo pogoje za premije, ki ne morejo biti večje od polovice mesečne plače.

Isto je s plačevanjem plač preko tarifnega pravilnika. Že v okviru plana smo predvideli maksimalno tri plače na leto nad tarifnim pravilnikom. Ostala sredstva plačnega sklada pa naj služijo potrebam družbenega standarda.

Franc Plazar se je zavzel za revizijo premijskih pravilnikov. Povedal pa je, da obveznosti premiranja po novih predpisih ni več. Tudi za formiranje osebnih dohodkov so v novih predpisih določeni limiti. Glede previsoko izplačanih premij v podjetju je bil tovariš Plazar mnenja, da je čisto krivda na slabi organizaciji podjetja.

Milan Badovinac je tudi prelagal, da se premijski pravilniki podvržejo generalni reviziji in da se izločijo iz njih vsi elementi, ki ne bazirajo na realnih osnovah. Govoriti o ukinitvi premijskih pravilnikov pa ni pravilno, ker so vendarle doseženi bistveni uspehi. Gre le za to, ali so premijski pravilniki dovolj jasni in ustrezni.

Tovariš Badovinac je nato govoril o vlogi zbora proizvajalcev v občinah. Občinski zbori proizvajalcev so se komaj formirali in treba je storiti vse, da se spoznajo s proble-

matiko v podjetjih, če bodo hoteli uspešno delati.

Ivan Curk je govoril o podjetjih, ki so delili premijo, niso pa hoteli kupovati od drugih proizvajalcev, ki so postavili prenizko ceno in bi zaradi te cene ne mogli doseči visokih premij. Nato je govoril še o verižni trgovini in o delitvi dobička v teh trgovinah. Danes je prav gotovo po občinah dosti trgovin, ki se pečajo z verižno trgovino in so delile dobiček. Vemo pa, da je taka trgovina prepovedana. Vzemimo samo primer, da gre neko blago čez tri roke in si pri tem trije kolektivi ustvarjajo plače, dohodek in tako dalje, kako izgledajo cene temu blagu, si lahko mislimo. Če primerjamo cene od leta 1948 naprej, vidimo, da so te stalno v porastu. Vzrok temu je čisto tudi to, da po pol leta čakamo na plan, da so instrumenti razčiščeni, v drugem polletju, ko pa te instrumente spoznamo, nihče cen ne zniža in tako gre iz leta v leto naprej. Ti finančni plani so tudi pritrjali kolektive, da so si ustvarjali gotova sredstva za plače, katere so imeli pravico deliti.

Po končni razpravi je zbor proizvajalcev sprejel naslednje sklepe:

1. V cilju izpolnitve in ureditve premijskega sistema, naj občinski zbori proizvajalcev odredijo re-

vizijo premijskih pravilnikov v vseh gospodarskih organizacijah kjerkoli niso premijske osnove jasne in objektivne. Revizije naj bi se izvršile za nazaj, tako da se dokončen obračun premij izvrši po novih osnovah.

Za osnovo pri določitvi revizije naj se vzamejo pripombe Sveta za delo okrajnega ljudskega odbora, ki jih je poslal vsem občinam julija lanskega leta. Poleg tega pa naj se premijske osnove vrednoti tako, da ob 100%-ni izpolnitvi zahtev ustvarjajo pogoje za premije, ki ne morejo biti večje od polovične mesečne plače. Za bodoče naj si občinski zbori proizvajalcev zagotove stalen in sistematičen pregled, na osnovi katerega naj tudi nudijo stalno pomoč gospodarskim organizacijam pri teh vprašanjih.

2. Občinski zbori proizvajalcev naj skrbijo, da bodo gospodarske organizacije vodile plačilno politiko in politiko delitve plač nad tarifnimi pravilniki skladno z dvigom produktivnosti dela. Zato naj se preprečijo vsa previsoka izplačevanja plač iz dobička nad tarifnim pravilnikom. Maksimalno naj se izplačajo tri plače nad tarifnim pravilnikom, ostala sredstva plačnega sklada pa naj služijo potrebam družbenega standarda.

Poročilo o novih ekonomskih instrumentih

V drugem delu seje je Zbor proizvajalcev OLO obravnaval poročilo, ki ga je podal Janez Nedog, predsednik Sveta za tržišče, o novih ekonomskih instrumentih.

Preden gremo k stvari, bi vas rad opozoril na to, da naslov te točke dnevnega reda najbrž temu, o čemer imamo tukaj namen govoriti, ne ustreza. Ne gre namreč za razpravo o vplivu novih ekonomskih instrumentov na plače. Poleg tega ti instrumenti niti še niso dokončno znani in do sprejetja družbenega plana verjetno tudi ne bodo. Gre predvsem za to, da se nekatere stvari iz tega kompleksa vprašanj nanašajo samo na trgovino, oziroma določeneje rečeno, na tendence poviševanja cen v detajlistični trgovini, in to v nekaterih branžah trgovine, kar ste sami imeli priliko opaziti.

V zvezi s tem želim v uvodu povedati, da je svet OLO za tržišče o teh stvareh razpravljal in izdelal določene predloge, ki naj bi jih danes posredoval zboru proizvajalcev kot organu, ki je pristojen o teh stvareh sklepati. Vemo, da je bila trgovina v lanskem letu, glede na to, da je bila v II. skupini podjetij, v sorazmerno zelo ugodnem položaju. Morda je bilo to za trgovino najbolj ugodno leto. Letos pa glede na to, da se te skupine podjetij pri delitvi dohodka izenačujejo z ostalimi skupinami podjetij, je jasno, da je prišla naša trgovina, z ozirom na vse že znane instrumente, v precej težak položaj. V tej zvezi izvajam, da je to eden izmed vzrokov, ki je privedel nekatere naše trgovce do tega, da so dvignili marže od 3 do 5%, to se pravi, povprečno za 4%. Gre predvsem za podjetja detajlistične mreže, za trgovine s tekstilom in tudi za nekatere druge trgovine, ki se ukvarjajo s prodajo tekstilnega blaga poleg ostalega, kakor n. pr. »NA-MAC«. V dnevnem časopisu ste gotovo zasledili kakšna je bila reakcija Sveta OLO za tržišče v zvezi z zviševanjem cen. To stališče Sveta za tržišče mislim na tem mestu obrazložiti in dati v zvezi s tem tudi potrebne predloge.

V zvezi s prejšnjo točko dnevnega reda bi vendarle rad rekel nekaj besedi o tem, in sicer zaradi tega, ker so ta vprašanja pravzaprav predmet zelo široke diskusije ljudi po Ljubljani. Svet za tržišče je namreč razpravljal tudi o vprašanjih v zvezi s 1. točko dnevnega reda.

Prvo vprašanje je, ali so vsote plač, izplačane nad plačami po tarifnem pravilniku, ki so jih izplačevali v nekaterih podjetjih, katera je v svojih izjavanjih omenil tovariš Borštnik, vplivale na podražitev blaga. V zvezi s tem hočem povedati to, da vsote denarja, ki so bile v lanskem letu izplačane na račun plač, ne samo v detajlističnih trgovinah s tekstilom, pač pa tudi v nekaterih drugih, niso bile upravičeno razdeljene. Pri tem pa nimamo opravka samo z ljubljanskimi trgovinami in je to jugoslovanska stvar. S tem hočem reči, da je trgovina z industrijskim blagom, tako v Ljubljani kakor tudi v drugih industrijskih centrih, odvisna od pogojev, v katerih dela celotna jugoslovanska trgovina, in da v takih pogojih teh stvari ne moremo izenačevati. Vprašanje petih ali osmih trgovskih podjetij, ki so dvignila odstotek marže in tako povečala ceno tekstilnega blaga v maloprodajni mreži, smo načeli in predlagamo, da zbor proizvajalcev to vprašanje prenese naprej na občinske zbore proizvajalcev in tudi na ostale pristojne organe, predvsem na trgovinsko zbornico in sicer zaradi tega, ker mislim, da pot zviševanja odstotka marže v maloprodajni mreži ni moralno upravičena pot.

Res je sicer to, da se dajatve trgovinskih organizacij, predvsem glede sredstev investicijskega sklada, zelo povečujejo, vendar pa na drugi strani ugotavljamo, da vsi ti instrumenti niso še znani. Predvsem še ni znano, kako bo z odplačevanjem anket za kredite, katere so gospodarske organizacije najele pred uveljavitvijo zakona o sredstvih gospodarskih organizacij. Dalje še ni razčiščeno vprašanje sredstev rezervnega sklada. Prav tako še ni

rešeno vprašanje režima dajanja kredita s strani občinskih ljudskih odborov. Občinski ljudski odbori namreč bodo tisti, ki bodo na ta režim lahko v mnogočem vplivali.

Nadalje izgleda, tovariši, da bo nova delitev dohodka zadela predvsem trgovino z industrijskim blagom, ker, kot veste, obstaja druga, znatno milejša lestvica, s katero se predvideva razvrstitev podjetij v skupine. Zvezni sekretariat za gospodarstvo je pooblaščen, da predpiše, oziroma da odredi, za katere branže trgovine bo veljala druga, znatno milejša lestvica. Mislim, da bodo v sklop druge, znatno milejše lestvice, prišla predvsem trgovska podjetja z živili, to se pravi, trgovska podjetja, ki se ukvarjajo s prodajo sadja, zelenjave itd. Vprašanje pa je, v kateri režim razdelitve dohodka bodo postavljene špecerijske trgovine.

Glede na to, da so vse stvari še nejasne, mislim, da je neopravičljivo ravnanje teh podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo tekstilnega blaga, da so brez predhodnega sporazuma z merodajnimi forumi, kot na primer s Trgovinsko zbornico, po svojem lastnem dogovoru določila s 1. januarjem 1958, skladno s povečanjem odstotka marže, nove cene.

V zvezi s tem se postavljajo dvojna vprašanja, in sicer: 1. ali bodo sedanji instrumenti zahtevali povišanje marže ali ne; 2. kako naj se ta stvar (povečanje marže) pozna na cenah v zvezi z določitvijo novih instrumentov.

Prav zaradi tega, ker ti instrumenti še niso dokončno znani, mislim, da bi se morali vsi skupaj odločiti za en princip. Svet OLO za tržišče ne stoji na stališču, da bodo ostale cene pri spremembah, ki nastajajo, zakovane, pač pa stoji na stališču, da bi se morali bolj kot doslej ravnati po načelu »odprte knjige«: če podjetje pride na osnovi svojih izračunov do zaključka, da mora skladno s svojim nadaljnjim obstojem povečati odstotek marže, predstavlja povečanje odstotka marže stvar, ki jo podjetje lahko naredi na osnovi dogovora in ob tej priliki jasno pokaže in dokaže, kje so vzroki za to, da se mora odstotek marže oziroma cena povišati. Stališče Sveta za tržišče je: če so vzroki povišanja odstotka marže in s tem cen nasploh, na določitvi takih in takih instrumentov, je naša sveta dolžnost, da povemo, da so ti in ti instrumenti privedli do povečanja cen, ne pa da se pri zaprtih kalkulacijah enega ali drugega podjetja ali po dogovoru petih ali osmih podjetij te kalkulacije izdelajo in temu primerno dvignejo cene. Pri tem ne mislijo na to, kako bi zvišanje odstotka marže ali cen nasploh pred ljudmi opravičili. Zato mislim, da pade v tem primeru moralna odgovornost na podjetja, ki so v začetku letošnjega leta skušala dvigniti odstotek marže in s tem v zvezi tudi cene nasploh. Tudi to smo v dnevnem časopisju odkrito kritizirali. Mislim, da je bilo to opravičljivo prav v istem smislu, kot je bilo prej rečeno o kritiki v zvezi z izplačevanjem premij in plač nad plačami po tarifnem pravilniku. To mislim zaradi tega, ker nam vprašanje delavske samouprave, ki jo imamo v teh podjetjih, nujno narekuje, da jo izpopolnjujemo, pa čeprav z ostro kritiko. V nasprotnem primeru se nam lahko zgodi, da bo padel očitek, češ da se v Jugoslaviji pri uveljavljanju delavske samouprave in prenašanju oblastvenih funkcij na to delavsko samoupravo, podpira anarhija v gospodarstvu. Mnenja

sem, da vseh teh kritik ne gre jemati kot napad na tisto, kar smo na kongresu delavskih svetov Jugoslavije v Beogradu proglasili za pravilno, pač pa jih je treba jemati kot nekaj, kar bo nadaljnjemu uveljavljanju delavske samouprave samo koristilo. Teh kritik ni treba jemati kot nekaj, s čemer bi hoteli omejevati kompetence delavske samouprave, pač pa kot nekaj, na osnovi česar bodo znali svoje razpoložljive zmogljivosti izkoristiti v prid celotne družbene skupnosti. Mnenja sem, da je predlog Sveta OLO za tržišče, naj bi Trgovinska zbornica disciplinsko kaznovala trgovce, ki so svojevoljno in brez detajlnih in točnih kalkulacij, ko še niso znani vsi instrumenti družbenega plana, zvišala odstotek marže za povprečno 4%, utemeljen.

V zvezi s tem mislim, da bi se lahko sporazumeli o tem, da damo podobno priporočilo tudi vsem gospodarskim organizacijam v tem smislu, da dokler niso sprejeti vsi instrumenti družbenega plana, naj ne zvišujejo odstotka marže oziroma cen nasploh. S tem pa ni rečeno, da nas tako priporočilo ne bi obvezalo, da do teh točnejših kalkulacij čimprej pridemo, in sicer glede na to, da ne bi povzročali škode gospodarskim organizacijam in da jim pokažemo, da je bil preplah, na ka-

terege se ob tej priliki izgovarjajo, preuranjen.

Na koncu mislim v zvezi s temi problemi predlagati še to, naj bi občinski zbori proizvajalcev ob priliki sprejemanja družbenih planov poskrbeli za to, oziroma vplivali na to, da bi bil režim kreditiranja v trgovini v letošnjem letu vsklajen z možnostmi, ki jih trgovina v zvezi s planskimi instrumenti dobiva. Z vsemi temi ukrepi, mislim, da bomo v skladu s svojimi močmi lahko veliko naredili in s tem ublažili in preprečevali tendence zviševanja

cen v trgovini, kjer se le-te v zvezi z novimi planskimi instrumenti pojavljajo.

Po razpravi je na predlog tovariša Nedoga Zbor proizvajalcev OLO sprejel naslednje zaključke:

1. priporoča se vsem gospodarskim organizacijam, naj ne zvišujejo odstotek marže odnosno cen, dokler niso znani in sprejeti vsi instrumenti družbenega plana;

2. gospodarske organizacije, ki so samovoljno dvigale cene, naj se izroči pred častno sodišče Trgovinske zbornice.

POZIV

vsem gospodarskim organizacijam na območju Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana in bivšega Okrajnega ljudskega odbora Kočevje.

Po določitvi Uredbe o upravi za dohodke (Uradni list FLRJ št. 43/56) in Odredbe o sestavljanju periodičnih obračunov in pobiranju dohodkov proračunov in skladov (Uradni list FLRJ št. 27/56) ter Statuta okrajne Ljubljane (Glasnik OLO št. 77/57) mora Uprava za dohodke nadzirati obračunavanje in pobiranje dohodkov proračunov in skladov, zato pozivamo vse gospodarske organizacije, da istočasno s predložitvijo občini in banki, dostavijo tudi direktno na naslov Uprave za dohodke OLO Ljubljana zaključni račun za

leto 1957 in periodične obračune vsake obračunske dobe za potrebe okrajne Uprave za dohodke in okrajnega Zavoda za planiranje.

S tem pozivom preneha veljati naš poziv št. 04/28-14060/1 z dne 1. oktobra 1957, objavljen v Glasniku, uradnem vestniku OLO Ljubljana, št. 80, dne 14. oktobra 1957.

Št. 04/28-877/1-58.

Ljubljana, 17. januarja 1958.

Uprava za dohodke
Okrajnega ljudskega odbora

OBČINSKI LJUDSKI ODBORI

OBČINA DOBREPOLJE

36.

Svet za kmetijstvo občinskega ljudskega odbora Dobrepolje izdaja na podlagi 33. in 34. člena Temeljnega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Uradni list FLRJ št. 26/54) ter zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov, priloge I/A, poglavje C LII (Ur. list FLRJ št. 34/55), naslednjo

ODREDBO

o zatiranju ameriškega kaparja na območju občine Dobrepolje

I.

Vsak lastnik, zakupnik ali uživalec zasebnega ali družbenega zemljišča, na katerem je kakršenkoli nasad sadnega drevja (na vrtovih, njivah, travnikih, ozarah, ob cestah, železnicah itd.), mora obvezno opraviti naslednje zatiralne ukrepe:

1. Odstraniti mora s svojega nasada vsa sadna drevesa, ki so popolnoma ali na pol suha, nadalje drevesa, ki so močno rakava ali napadena od zalubnikov, vrtnih zavrtičev, kaparjev — posebno ameriškega, češpljevega ali krvavih uši. Prav tako mora odstraniti iz nasada vse suhe, na pol suhe ter odmiraajoče veje in štrclje.

2. S krošnje mora iztrebiti pregoste in križajoče se veje, z debel in debelih vej pa odstraniti mah, lišaje, staro skorjo in drevesne gobe.

3. Odstraniti mora iz stariških dreves prekomerno visoke vrhove, ki so za izvajanje agrotehničnih ukrepov življenjsko nevarne.

II.

Ko je opravil dela, navedena v točki I (1 do 3), mora vse preostalo drevje poškopiti z enim izmed učinkovitih odnosno predpisanih zimskih škropil.

III.

Skropljenje mora opraviti v času mirovanja vegetacije odnosno v času, ki ga predpiše za posamezni kraj svet za kmetijstvo in gozdarstvo občine.

IV.

Če v točki I. navedene osebe ne izvršijo ukrepov, navedenih v I. in II. točki, v času, ki je za to določen (III.), jih lahko izvede za kmetijstvo pristojen upravni organ ObLO na njihov račun.

V.

Kdor se ne bo ravnal po določitvi te odredbe, bo kaznovan po Temeljnem zakonu o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Ur. list FLRJ št. 26/54).

VI.

Ta odredba velja z dnem objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okrajne Ljubljane. Št. 01/1-98/4.

Dobrepolje, 10. decembra 1957.

Predsednik ObLO:

Marijan Miklič I. r.

Predsednik sveta:

Alojz Jakopič I. r.

OBČINA LAŠČE

37.

Na podlagi določil odredbe o območjih, ki so okužena z nevarnimi rastlinskimi boleznimi in škodljivci (Uradni list FLRJ št. 37/55) ter na podlagi 33. in 34. člena Temeljnega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Uradni list FLRJ št. 26/54), in Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov, priloge I/A, poglavje C/III (Uradni list FLRJ št. 34/55), izdaja Svet za gospodarstvo ObLO Lašče po sklepu svoje seje dne 28. novembra 1957

ODREDBO

o zatiranju ameriškega kaparja na območju občine Lašče

I.

Vsak lastnik, zakupnik ali uživalec zasebnega ali družbenega zemljišča, na katerem je kakršenkoli nasad sadnega drevja (na vrtovih, njivah, travnikih, ozarah, ob cestah, železnicah itd.), mora obvezno opraviti naslednje zatiralne ukrepe:

1. Odstraniti mora s svojega nasada vsa sadna drevesa, ki so popolnoma ali na pol suha, nadalje drevesa, ki so močno rakava ali napadena od zalubnikov, vrtnih zavrtičev, kaparjev — posebno ameriškega, češpljevega ali krvavih uši.

Prav tako mora odstraniti iz nasada vse suhe, na pol suhe ter odmiraajoče veje in štrclje.

2. S krošnje mora iztrebiti pregoste in križajoče se veje, z debel in debelih vej pa odstraniti mah, lišaje, staro skorjo in drevesne gobe.

3. Odstraniti mora iz stariških dreves prekomerno visoke vrhove, ki so za izvajanje agrotehničnih ukrepov življenjsko nevarne.

II.

Ko je opravil delo, navedeno v točki I. (1. do 3.), mora preostalo drevje poškopiti z enim izmed učinkovitih odnosno predpisanih zimskih škropil.

III.

Skropljenje mora opraviti v času mirovanja vegetacije, to je od 1. novembra do 1. aprila.

IV.

Če v točki I. navedeni ne izvršijo ukrepov, navedenih v I. in II. v času, ki je za to določen (III.), jih lahko izvede občina na njihov račun.

V.

Kdor se ne bo ravnal po določitvi te odredbe, bo kaznovan po Temeljnem zakonu o varstvu rastlin pred

bolezni in škodljivci (Uradni list FLRJ št. 26/54).

VI.

Ta odredba velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana.

Št. 03/3-73/4.

Predsednik ObLO:
Alojz Pečnik l. r.

Predsednik gospodarskega sveta:
Anton Oblak l. r.

OBČINA LJUBLJANA-ŠENTVID

38.

Svet za kmetijstvo ObLO Ljubljana-Sentvid izdaja na podlagi sklepa 2. redne seje z dne 13. decembra 1957, na podlagi 33. in 34. člena Temeljnega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Uradni list FLRJ št. 26/54) ter zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov, priloge I/A, poglavje C/III (Ur. list FLRJ št. 34/55), naslednjo

ODREDBO

o zatiranju ameriškega kaparja na območju občine Ljubljana-Sentvid

I.

Vsak lastnik, zakupnik ali uživalec zasebnega ali družbenega zemljišča, na katerem je kaščenkoli nasad sadnega drevja (na vrtovih, njivah, travnikih, ozarab, ob cestah, železnicah itd.), mora obvezno opraviti naslednje zatiralne ukrepe:

1. Odstraniti mora s svojega nasada vsa sadna drevesa, ki so popolnoma ali na pol suha, nadalje drevesa, ki so močno rakava ali napadena od zalubnikov, vrtnih zavrtičev, kaparjev — posebno ameriškega, češpljevega ali krvavih uši.

Prav tako mora odstraniti iz nasada vse suhe, na pol suhe ter odmirajoče veje in štrclje.

2. S krošnje mora iztrebiti pregošte in križajoče se veje, z debel in debelih vej pa odstraniti mah, lišaje, staro skorjo in drevesne gobe.

3. Odstraniti mora iz starikavih dreves prekomerno visoke vrhove,

ki so za izvajanje agrotehničnih ukrepov življenjsko nevarne.

II.

Ko so opravljena dela, navedena v točki I. (1. do 3.), se mora vse preostalo drevje poškopiti z enim izmed učinkovitih odnosno predpisanih zimskih škropil.

III.

kropljenje mora biti opravljeno v času mirovanja vegetacije, najkasneje pa do konca marca 1958, ko mora biti vse drevje že očiščeno in poškopljeno.

IV.

V kolikor ukrepi, predpisani po tej odredbi ne bodo pravočasno izvršeni, jih lahko opravi za kmetijstvo pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora na zavezančev račun.

V.

Kršilci te odredbe se kaznujejo po Temeljnem zakonu o varstvu

rastlin pred boleznimi in škodljivci (Ur. list FLRJ št. 26/54).

Ta odredba velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana.

Predsednik ObLO:
Franc Pipan l. r.

Predsednik sveta za kmetijstvo:
Anton Kreč l. r.

Vsebina

2. seja Zbora proizvajalcev: Razprava in sklepi k poročilu v zvezi s spremembami uredbe o delitvi dohodka.

Poročilo in sklepi o novih ekonomskih instrumentih.

Poziv gospodarskim organizacijam za predložitev zaključnih računov in periodičnih obračunov.

36 Odredba o zatiranju ameriškega kaparja občine Dobropolje.

37 Odredba o zatiranju ameriškega kaparja občine Lašče.

38 Odredba o zatiranju ameriškega kaparja občine Ljubljana-Sentvid.

Zaključni računi gospodarskih organizacij za leto 1956.

1963-A

Izveček iz poročila o poslovanju KMETIJSKE ZADRUGE z o. j., Trate, pošta Rovte na Logatcem, v letu 1956

Kmetijska zadruga z o. j. Trate je imela v letu 1956 sledeče dejavnosti: odkup kmetijskih pridelkov in lesa, trgovina z mešanim blagom in gostilna. Zadruga ima zaposlenih 6 delavcev in 3 uslužbence.

AKTIVA

BILANCA na dan 31. decembra 1956

PASIVA

Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	1.147	1.	Sklad osnovnih sredstev	1.147
2.	Investicije v teku	2.974	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	—
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	2.313	3.	Razni skladi	6.271
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	—
4.	Skupna obratna sredstva	5.165	5.	Drugi viri finansiranja investicij	2.974
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	6.780	6.	Vir obratnih sredstev (skupno)	4.875
6.	Druga aktiva	31	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	3.062
7.	Razporejeni dobiček	621	8.	Druga pasiva	81
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
	Skupaj:	19.031	9.	Dobiček	621
			10.	Kritje izgube	—
				Skupaj:	19.031

Vodja računovodstva:
Zejn Karol

Predsednik upravnega odbora:
Lukančič Janez

Direktor podjetja:
Sinkovec Karol

Izveček iz poročila o poslovanju trgovskega podjetja »KOČNA«, Kamnik, v letu 1956

Trgovsko podjetje »KOČNA«, Kamnik, je bilo ustanovljeno leta 1952 in ima 9 specializiranih poslovalnic na drobno, ter trgovino s prehrabnim blagom in gradbenim materialom na debelo. Realizacija v letu 1956 je dosežena 133%. Koeficient obračanja je znašal v trgovini na drobno 7,4, a v trgovini na debelo 13,5. Zaposlenih je bilo povprečno 40 delavcev in nameščencev, ter 5 vajenk. Podjetje je aktivno, knjigovodstvo je urejeno in ažurno, vse obveznosti so bile pravočasno poravnane.

AKTIVA

BILANCA na dan 31. decembra 1956

PASIVA

št. Zap.	Naziv postavke	Znesek v 000 din	Zap. št.	Naziv postavke	Znesek v 000 din
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	10.723	1.	Sklad osnovnih sredstev	9.801
2.	Investicije v teku	2.506	2.	Dolgoročni krediti za dokončane investicije	921
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	3.388	3.	Razni skladi	3.776
B. Obratna sredstva			4.	Dolgoročni kredit za finansiranje investicij	2.500
4.	Skupna obratna sredstva	40.058	5.	Drugi viri finansiranja investicij	6
C. Sredstva v obračunu in druga aktiva			B. Viri obratnih sredstev		
5.	Kupci in druge terjatve	7.128	6.	Vir obratnih sredstev (skupno)	35.183
6.	Druga aktiva	454	C. Viri sredstev v obračunu in druga sredstva		
D. Finančni uspeh			7.	Dobavitelji in druge obveznosti	11.159
7.	Razporejeni dobiček	6	8.	Druga pasiva	911
8.	Izguba	—	D. Finančni uspeh		
	Skupaj:	64.263	9.	Dobiček	6
			10.	Kritje izgube	—
				Skupaj:	64.263

Vodja računovodstva:
Kovač Tine

Predsednik upravnega odbora:
Narad Jože

Direktor podjetja:
Gregorič Jože